

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

OUDEGRACHT 152, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT MAANDELIJKS - ABONNEMENTSPRIJS f. 3.-- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Documentatiedienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld.

Postgiro No.304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon 030-10163

JANUARI 1959

8e Jaargang, Nr. 1

REDACTIE

Mr. H. SINGER-DEKKER

Burg. Elsenlaan 147

R I J S W I J K - Z.H.

Telefoon 119843

I N H O U D S O P G A V E .

H U M A N I S T I S C H N I E U W S

HUMANISTISCH VERBOND.

Nieuwjaarsbrief	Blz.	3
Nieuwe raadslieden	"	3
Splitsing geweest	"	3
Topkaderconferentie	"	3
Cursus Benaderingstechniek	"	3
Nieuwjaarsbrief van het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond	"	4/5/6

HUMANITAS.

Reclassering	"	7
Gezinsverzorging	"	7
Benoemingen	"	7
Nieuwe afdeling	"	7
Nieuw kantoor	"	7

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Gezellig weekend	"	7
Nieuwjaarsbijeenkomsten	"	7

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

Weekend in het Noorden	"	8
Winterweekend	"	8
Paaskampen	"	8

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Functionarissenlijst	"	8
Voorjaarsconferentie	"	8

HUMANISTISCH THUISFRONT.

De gemeentelijke subsidies	"	8/9
----------------------------	---	-----

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

"Vernieuwing"	"	9/10
---------------	---	------

RADIOLEZINGEN.

Lezingen in januari-februari 1959	"	10
-----------------------------------	---	----

HUMANISTISCHE LITERATUUR.

"	10
---	----

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

Blz. 11

INTERNATIONAAL NIEUWS.

Over dit onderwerp geen nieuws

" 11

VAN ALLE KANTEN.

Verslagen, reportages enz.

" 11

Subsidie Kerkebouw (Leeuwarder Courant)
(Plaatselijk blad van Meppel)

" 11/12

" 12/13

Lezingen van andersdenkenden over Humanisme

Aalmoezenier Eysink (Nieuw Kampener Dagblad)
(Kamper Nieuwsblad)

" 13/14

" 14/15

Pater van Gelder (Het Dordrechts Nieuwsblad)

" 15/16

Instituut voor Arbeidersontwikkeling over verschillende levens-
beschouwingen

" 16

HUMANISTISCH NIEUWS.

HUMANISTISCH VERBOND.

Nieuwjaarsbrief.

Ook ditmaal is voor de radio de Nieuwjaarsbrief voorgelezen, die elk jaar door het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond wordt gepubliceerd. Deze keer werd in het bijzonder onderstreept, hoe teleurstellend het is, dat duizenden, die ongetwijfeld de humanistische beginselen onderschrijven, toch de stap nog niet gedaan hebben om zich aan te sluiten. Dit valt om tweeërlei reden te betreuren, ten eerste, omdat blijkbaar het besef ontbreekt dat zonder organisatie een levensovertuiging nooit werkelijke invloed kan krijgen en ten tweede, omdat het nergens aan doen een symptoom is van de geestelijke verzwakking die steeds verder om zich heen grijpt. De tekst van deze brief vindt U op blz. 4 t/m 6.

Nieuwe raadslieden.

Door het hoofdbestuur werd goedkeuring gehecht aan de benoeming van de heren H. van Boheemen en L.J. Groenendaal, beiden te Den Haag, als raadslieden voor de Inrichtingen van Justitie.

Splitsing gewest.

Teneinde een meer efficiënte werkwijze te bevorderen, werd door het hoofdbestuur op verzoek van de betreffende gemeenschappen besloten het gewest Zuid-Holland te splitsen in twee delen Noord en Zuid. Vanaf 1 januari 1959 behoren de gemeenschappen Delft, Den Haag, Gouda, Leiden, Voorburg-Rijswijk en Wassenaar tot het gewest Zuid-Holland-Noord, de gemeenschappen Dordrecht, Gorinchem, Krimpen aan de IJssel, Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen tot het gewest Zuid-Holland-Zuid.

Topkaderconferentie.

De T.K.C., waaraan de voorzitters en secretarissen van de gewesten met leden van het hoofdbestuur deelnemen, zal op 31 januari en 1 februari in "De Ark" te Nunspeet gehouden worden. Een aantal activiteiten zoals: Public Relations; Geestelijke Verzorging; Migratie-rapport" enz. zullen behandeld worden onder de titel: "Wat doet het Verbond nu eigenlijk?".

Cursus Benaderingstechniek.

Met subsidie van het Departement van Justitie wordt een cursus gehouden onder leiding van de Heer van Wieringen over benaderingstechniek, waaraan de raadslieden voor de Inrichtingen van Justitie deelnemen. De opening vond op 20 december 1958 in het "Erasmushuis" plaats, waarbij ook enkele autoriteiten van hun belangstelling getuigden. Voorzitter Dr. van Praag schetste de bedoeling van de cursus, waarbij hij uiteenzette, wat onder geestelijke verzorging door de humanisten wordt verstaan.

N I E U W J A A R S B R I E F

VAN HET HOOFDBESTUUR VAN HET HUMANISTISCH VERBOND.

Hoeveel Nederlanders zouden niet, aan het begin van het nieuwe jaar, een slecht humeur hebben, omdat zij, ook als zij het niet willen, terugzien en vooruitblikken en niet alleen materieel, maar ook geestelijk de balans opmaken? Hoeveel had men zich voorgenomen, hoe weinig heeft men gedaan, hoe weinig werd er bereikt. Vast nemen zij zich voor om in 1959 nu toch eindelijk...., U kent de behoefte, de voornemens van 1958, 1957, 1956 tot waar U wilt gaan.

Ook het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond wil een ogenblik terugzien, vooruitzien en vooral zich bezinnen op de situatie van de wereld, waarin wij leven. Het slechte humeur zullen wij maar binnenskamers houden.

Het is een tot op de draad versleten uitspraak dat wij in een overgangstijd leven, maar de uiting is nog niet onwaar omdat wij die zo vaak horen. Oude vormen in de samenleving, oude denk- en voorstellingswijzen verdwijnen in een steeds sneller tempo en nog maar vaag en ver verwijderd zien wij nieuwe vormen. U ontkent toch niet, dat de praktijk van het leven, de ervaringen die de mens krijgt, ook invloed hebben op zijn denken en handelen? Wij ervaren de snelle veranderingen ook in onszelf en zij maken onzeker en onrustig. Er wordt ergens een atoom-centrale gebouwd. De bouw duurt ettelijke jaren en met vrij grote zekerheid zal blijken, dat de centrale verouderd is als hij klaar. Als men dit voorbeeld overbrengt op geestelijk terrein, ziet men de situatie waarin wij leven. Wij kunnen geestelijk geen gelijke tred houden met alle veranderingen; het aanpassen gaat te langzaam.

Wij weten geen raad met nieuwe politieke problemen, sociale spanningen, geestelijke ontwikkeling. Dit kan ten gevolge hebben: bij ouderen een afwijzing van al wat nieuw is en een zuchtend klagen over de techniek, alsof die niet een zegen kan zijn, bij de jongeren een wantrouwen ten aanzien van leuzen, idealen en oplossingen, vooral een schamper afwijzen van al het uiteindelijke. Als ongeïnteresseerde toeschouwers laten zij de ouderen begaan.

Dit wantrouwen in leuzen en uiteindelijke oplossingen deelt het humanisme; het wil immers open en ondogmatisch zijn? Maar wanneer dit wantrouwen voert tot verzwakking van de verantwoordelijkheid en afbraak van elke levensovertuiging, dan vindt het het humanisme tegenover zich. In deze situatie zijn wij. Tallozen glijden naar een materieel gemakkelijk bestaan, struikelen van halfheid naar compromis en vinden uiteindelijk niets belangrijk en bijna niets de moeite waard. Meent U niet, dat deze houding aan een bepaalde maatschappelijke klasse is gebonden; het meest beangstigend is het verschijnsel bij diegenen, die geestelijk leiding zouden moeten geven, van welke stand of opleiding ook. Verlangen naar niets dan sensatie en amusement maakt zich van tallozen meester en dit betekent cultuurverlies dat uitholt wat in eeuwen in overgave en ontzegging is opgebouwd. Het Humanistisch Verbond tracht, in bescheiden mate, een nieuw besef van waarden te wekken en de solidariteit tot iets reëls te maken. De mens is niet een vrijblijvend wezen, hij is geen toeschouwer, ofschoon hij, gelukkig, de gave heeft om ook zichzelf te kunnen beschouwen.

Wat er uiteindelijk zal gebeuren met de wereld en met de mens weet de humanist niet, maar wel weet hij, dat hij een taak heeft. Zal de godsdienstige mens spreken van het medewerken om Gods heilsplan te verwezenlijken - naar de maat van zijn menselijk kunnen - de humanist zal ditzelfde streven anders funderen, hij zal spreken van de zelfverwerkelijking van het echte mens zijn, van de waarlijk menselijke ontplooiing, maar het besef een taak te hebben leeft ook in hem. Als de mens de taak niet ziet of die wel ziet maar niet aanvat, blijft hij onder de maat van wat het mens zijn eist. Dan blijft de dagelijkse sleur, doorbroken alleen door de dagelijkse sensaties en de spanning op de sportterreinen en in de bioscopen.

In verontrusting omtrent deze gang van zaken tracht het Humanistisch Verbond zijn wezenlijke bijdrage te leveren aan het geestelijk leven van ons volk.

Duizenden in ons land, die de humanistische beginselen onderschrijven, hebben, wellicht uit afkeer van elke organisatievorm, ook de stap niet gedaan om zich aan te sluiten bij de organisatie, die strijdt tegen dit negativisme. Dit is voor het Humanistisch Verbond om twee redenen teleurstellend.

Ten eerste teleurstellend omdat bij hen blijkbaar het besef ontbreekt, dat zonder een bepaalde organisatie een gedachte of levensovertuiging nooit werkelijk invloed kan krijgen en ten tweede teleurstellend omdat nu juist het "niets zijn", het "nergens aan doen", hoe rijk het geestelijk leven van het individu mag zijn, een symptoom is van de geestelijke verzwakking die om zich heen grijpt. Als de aandacht niet meer gericht is op de bronnen, op de levenwekkende gedachten, dan teert de cultuur in. Het individu moet niet in de eerste plaats de vraag stellen, wat hij of zij eraan zal hebben, maar dient te beseffen, dat het humanisme alleen dan iets van zijn doelstellingen kan verwerkelijken, wanneer het kan steunen op mensen die zich verantwoordelijk voelen, niet alleen voor hun medemensen, maar ook voor waarden en normen. Een levensovertuiging is geen spel, het Humanistisch Verbond is geen club waar men in en uit loopt.

Het is hier op zijn plaats om nog eens, in alle ernst en met nadruk te zeggen, dat het Humanistisch Verbond zich in de eerste plaats richt tot hen die, om welke reden ook, zich in de kerk niet thuis voelen en wat de kerk als boodschap aanbiedt niet aanvaarden.

Het Humanistisch Verbond zal ook in 1959 en verder niet aflaten geestelijke steun te verlenen aan hen, die dat wensen, de eis van gelijkgerechtigdheid te blijven stellen. Geen kerk heeft het recht aan anderen te ontfemen wat zij voor zichzelf opeist. Wat brood voor de een is kunnen stenen zijn voor de ander en omgekeerd. Wanneer bepaalde kerkelijke kringen het humanisme beschouwen als "de vijand op pantoffels" dan mag men zich niet verwonderen, wanneer het Humanistisch Verbond deze kringen zal beschouwen als de vijand op klompen, waarmede deze dwars door het geestelijk leven van Nederland trapt. De humanisten van velerlei schakering, van religieus tot rationalistisch, hebben alleen de boosheid van het ulevel-rijmpje: "Dit beest is zeer kwaad, het verdedigt zich als men het slaat".

Tenslotte een blik naar de toekomst van een wereld die nog altijd in twee machtige en wantrouwende blokken is verdeeld. Zolang er geen oorlog komt heeft deze verdeeldheid het voordeel, dat oost en west zich, niet alleen militair, tot het uiterste inspannen. Ingeslapen is de aarde be-

paald niet. Wat humanisten proberen te bereiken? Dat zij, na hun dood, de wereld achterlaten iets meer bewoonbaar, iets helderder, iets waardiger dan zij hem aantreffen. Het humanisme is niet optimistisch; de mens kan onvoorstelbaar slecht zijn, maar heeft ook onbegrijpelijke positieve mogelijkheden. De eis stellend van vrijheid én gerechtigheid, tracht het humanisme de wereld zo te maken, dat het voor de mens iets gemakkelijker wordt zijn positieve mogelijkheden te ontwikkelen. Zulke woorden spreekt men gemakkelijk uit. Maar men bedenkt vaak niet geheel wat ze betekenen. Men spreekt veel over rebellerende jeugd. Dan heeft men het - hoe vaag het woord ook mag zijn - over jongeren, die in opstand zijn gekomen tegen onze samenleving. Zij wantrouwen holle leuzen, overgeleverde vormen, kleurloze sleur. En zij niet alleen. Het gaat hier om een wijdverbreid gevoel van onbehagen. Als wij ernst maken met onze taak, dan zullen onze bedoelingen tot uitdrukking moeten komen in concrete motiveringen, nieuwe werkvormen en een boeiende praktijk. Dan alleen kan ons werk iets betekenen voor de mens, ouder of jonger, die geheel buiten dat geestelijk leven van onze samenleving staat en van wrok ertegen vervuld is. Zulke mensen zijn er minder dan men wel eens beweert, maar veel meer dan men veelal denkt.

Maar ook waar men niet kan spreken van een dergelijk volslagen nihilisme, staan wij voor dezelfde taak. Met alle kracht en toewijding waarover de humanistische beweging kan beschikken zijn wij ook in die geest werkzaam. De vereniging Humanitas op het gebied van maatschappelijk werk, het Humanistisch Thuisfront onder militairen, enz.

Er zijn humanistische bureaux voor levens- en gezinsmoeilijkheden. Wij zijn werkzaam met honderden beroepskrachten en vrijwilligers in arbeiderskampen, gevangenissen, in ziekenhuizen, onder de jeugd en onder ouderen; wij trachten te komen tot boeiende vormen voor menselijk samenleven. Dat alles is een pogen, bescheiden maar doelbewust. Wij zullen niet slagen, tenzij met aller daadwerkelijke hulp. Daardoor wordt mede bepaald wat wij ieder toewensen in het nieuwe jaar.

Een eenvoudiger en oprechter wens voor het nieuwe jaar kunnen wij niet bedenken. Bezint U op de taak, die de mens heeft, in toewijding aan en eerbied voor alle medemensen, het leven rijker, zinvoller en waardiger te maken. Het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond hoopt de kracht en de spankracht te bezitten om in het nieuwe jaar zijn taak te kunnen vervullen, het hoopt, dat U het daarin zult willen steunen.

WIJ WENSEN U EEN GOED JAAR !

H U M A N I T A S

Ver.v.Maatsch.Werk op Hum.Grondslag.

Reclassering.

Op zaterdag 31 januari 1959 zal een landelijke conferentie met de plaatselijke groepsleiders in het reclasseringswerk worden gehouden onder leiding van Mej. dra. E. Goubitz, medewerkster van het Bureau voor Groepspsychologie te Amsterdam.

Gezinsverzorging.

Op 31 januari en 1 februari 1959 zal een landelijke bijeenkomst voor gezinsverzorgsters, -helpsters en hun leidsters worden gehouden in de jeugdherberg "De Grasheuvel" te Amersfoort.

Ditmaal zal aandacht worden gegeven aan de reclassering.

Nadere bijzonderheden zijn nog niet bekend.

Benoemingen.

Benoemd tot secretaris van het Centraal Bureau de Heer H. van Schaaik, voorheen aan het Centraal Bureau verbonden als chef de bureau; tot adjunct-directeur voor financiële en organisatorische aangelegenheden de Heer T. van Grootheest, voorheen secretaris sectie financiën.

Per 1 februari 1959 is te Rotterdam aangesteld als maatschappelijk werkster voor het A.M.W. Mej. A.M. Rock.

Nieuwe afdeling.

Per 1 januari 1959 is opgericht de afdeling West-Friesland.

Nieuw kantoor.

De afdeling te Dordrecht heeft op 10 januari j.l.haar nieuwe kantoor geopend aan de Vest Nr. 115.

-0-

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Gezellig weekend.

Op 14-15 februari organiseert de H.J.G. een gezellig weekend in het Natuurvriendenhuis "Ons Honk" te "Lage Vuursche". Dit wordt een gezellig weekend, waarop wij gaan dansen, zingen, wandelen en gezellig naar iemand luisteren en met elkaar praten. Zoals U ziet allemaal "Gezelligheid". Dit weekend wordt georganiseerd door de Gemeenschap Amsterdam.

Nieuwjaarsbijeenkomsten.

Nieuwjaarsbijeenkomsten zijn allen in de plaatselijke gemeenschappen gehouden.

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

Weekend in het Noorden.

Op 29 en 30 november organiseerden de afdelingen Assen en Groningen een weekend in de jeugdherberg te Appelscha. Zaterdagavond werd er een spannende dropping gehouden in de bossen rondom de jeugdherberg. Zondagochtend hield de Heer Wolters uit Assen een boeiend en in sommige opzichten leerzaam "praatje" van bijna twee uur. De tijd vloog om met het verichten van allerlei gezellige bezigheden.

Winterweekend.

Dit werd gehouden in Oldebroek op 3 en 4 januari. Het programma omvatte een discussie over enkele actuele onderwerpen, een inleiding met dia's door de Heer Duyvendak uit Markelo over onderontwikkelde gebieden en (natuurlijk) een avondwandeling.

Paaskampen.

Er zullen waarschijnlijk drie regionale paaskampen gehouden worden. Verdere mededelingen hierover volgen nog.

-0-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

De S.V.H.G. deelt mede:

Functionarissenlijst.

Binnenkort zal verschijnen een lijst van alle functionarissen en afdelingsbesturen en alle commissies.

Voorjaarsconferentie.

De voorjaarsconferentie zal op 21 en 22 maart worden gehouden en gewijd zijn aan het bevolkingsvraagstuk in Nederland.

-0-

HUMANISTISCH THUISFRONT.

De gemeentelijke subsidies.

Ieder jaar vraagt het Humanistisch Thuisfront, evenals de andere Thuisfronten, aan bijna iedere gemeente in Nederland een subsidie, onder het motto: "Ook de dienstplichtige militairen uit Uw gemeente zijn welkom in onze tehuizen".

Voor het jaar 1958 verstrekten ongeveer 320 gemeenten een subsidie. De bedragen variëren van f. 1.-- tot f. 500.--. Schrikt U niet: het aantal gemeenten dat slechts f. 1.-- geeft bedraagt : één. Overigens is zo'n bedrag niet zo vreemd als het lijkt. De bedragen welke worden verstrekt, worden vaak berekend volgens bepaalde formules (b.v. een bepaald bedrag

voor alle drie de Thuisfronten, te verdelen naar b.v. het aantal tehuizen, of : een cent per inwoner of iets dergelijks. Zo kan een bedrag, hoe klein ook vaak bijzonder gewaardeerd worden als uiting van goede wil en de eerlijke bedoeling het beschikbare geld volgens een vaste maatstaf over de verschillende thuisfronten te verdelen.

Van belang is, eens na te gaan wat de redenen zijn, welke voor een weigering van het gevraagde subsidie worden opgegeven. Wij kunnen deze redenen verdelen in vier groepen.

- a. de gemeenteraad staat op het standpunt dat de militaire tehuizen uitsluitend een zaak van het Rijk zijn, waar de Gemeente zich buiten dient te houden. Op deze grond wordt dus aan alle thuisfronten subsidie geweigerd.
- b. de gemeenteraad staat op het standpunt, dat de gemeente alleen subsidie behoort te verstrekken wanneer zich een militair tehuis van het betrokken thuisfront op haar grondgebied bevindt. De Gemeente Rotterdam heeft b.v. dit standpunt ingenomen.
- c. de gemeenteraad is van oordeel dat geen van haar inwoners die dienstplichtig zijn of binnenkort zullen worden, van een tehuis van het Humanistisch Thuisfront gebruik zullen maken. Dit standpunt wordt nogal eens ingenomen door kleine gemeenten in het zuiden des lands.
- d. de Raad is van oordeel dat het Humanistisch Thuisfront een verwerpelijke (immers niet-christelijke, hetgeen in zulke gevallen vaak geïnterpreteerd wordt als anti-christelijke) instelling is, welke men niet wenst mee te helpen in stand te houden.

In verschillende gemeenteraden wordt over de vraag van subsidieverlening aan het Humanistisch Thuisfront fel gestreden. Dat zijn dan meestal de Raden waar het onder d genoemde motief een rol speelt. Een voorbeeld vinden we in Heemstede, waar de aanvraag voor 1957 en 1958 werd afgewezen, doch voor 1959 werd ingewilligd. De K.V.P. en de Protestants-Christelijke groeperingen in deze Raad hebben zich voor 1959, evenals voor de vorige jaren op het standpunt gesteld dat zij om principiële redenen niet vóór een subsidie konden stemmen. De meerderheid van het College van B. en W. stond aan hun zijde. Maar V.V.D. en P.v.d.A. kregen het subsidie erdoor, tengevolge van het feit, dat deze beide partijen in tegenstelling tot andere jaren, thans de meerderheid vormen. Onder de voorstemmers bevond zich trouwens ook nog een lid van de Prot.-Chr. groepering. De strijd werd hier zo fel gestreden, dat een lid van de K.V.P.-fractie verklaarde liever de subsidies voor de beide andere Thuisfronten te laten vervallen dan ook een subsidie aan het Humanistisch Thuisfront te verlenen.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

"Vernieuwing".

Het decembernummer van "Vernieuwing", het orgaan van de Humanistische Werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid, geeft o.a. in extenso de lezing weer, die Drs. Anne Vermeer onlangs voor de radio hield, getiteld "Liever Turks dan Paaps". De Heer Vermeer stond daarbij uitvoerig stil bij de uitlatingen, die de burgemeester van Gorkum zich veroorloofde aan het adres

van de humanisten toen er sprake was van subsidie aan bezinningscentra en kerken. Het is ons gebleken dat deze rede in brede kring de aandacht heeft. getrokken.

De kwestie van deze subsidie werd ook in vele afdelingen van de H.W.G. in de ledenvergaderingen besproken.

De afdeling Bussum besprak onlangs, na een inleiding van het H.B.-lid Mej. R. ter Heege, de wijzigingen in het beginselprogramma van de P.v.d.A., gezien vanuit humanistisch standpunt.

De afdeling Ermelo belegde in Epe en Nunspeet contact-avonden voor aldaar wonende humanistische belangstellenden.

De afdeling Hilversum organiseerde weer een excursie voor haar leden en wel naar het Centraal Museum in Utrecht en bracht na afloop een bezoek aan het Erasmushuis.

De afdeling Gouda hoopt zich binnenkort te bezinnen met haar leden op de beginselen van het humanisme.

Tenslotte kan nog worden vermeld dat het hoofdbestuur aan de afdelingen weer een tweetal discussieschema's toezond ter behandeling met de leden.

-o-

RADIOLEZINGEN.

Lezingen in de maanden januari-februari voor de V.A.R.A.

18 januari :	Prof. Dr. G. Stuiveling	:	"De enkeling en de massa".
25 januari :	P.N. Kruyswijk	:	"Door eenzaamheid verbonden"
1 februari:	Dr. J.P. van Praag	:	"Grote en kleine hersenen".
8 februari:	Prof. Dr. D. Loenen	:	"Artseneed en rechterseed". Levende Griekse cultuurmonumenten".

-o-

HUMANISTISCHE LITERATUUR.

Verschenen is Nr. 4 van de 5de jaargang van "Rekenschap", driemaandelijks tijdschrift voor wetenschap en cultuur van de Humanistische Stichting Socrates.

Inhoud:

Herman van den Bergh :	Gelijken (gedicht).
G. Stuiveling :	De mens tussen dogma en denken.
T.T. ten Have :	Televisie als medium van cultuur.
J.P. van Praag :	Het hooglied van de creativiteit.

-o-

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

THE HUMANIST (ENGLAND)

Dec. 1958

" 1958

" 1958

Antony Flew

A Rational Basis for Ethics.

Peter David

I chose Humanism.

Royston Pike

The warm Humanity of George Eliot.

THE RADICAL HUMANIST (INDIA)

Nos. 42 - 44 1958

" 42 - 44 1958

Lionel Robbins

Equality as an Objective.

M.N. Roy

Radicalism.

-0-

INTERNATIONAAL NIEUWS.

Over bovengenoemd onderwerp is ditmaal geen nieuws te vermelden.

-0-

VAN ALLE KANTEN.

Verslagen, reportages enz.

Het rapport Studiekosten is, behalve in de drie dagbladen welke wij vorige maand reeds noemden, nog besproken in Het Parool van 6 december, De Vrijdenker van 20 december en De Groene Amsterdammer van 13 december j.l.

-0-

Subsidie Kerkebouw.

Nu Groningen ook? Onder deze titel bespreekt De Leeuwarder Courant van 4 december een voorstel van B. en W. van Groningen over de subsidie van de kerkebouw aan de Groningse Raad. Wij laten het artikel in zijn geheel hier volgen:

" Nu Groningen ook?

" De gemeenteraad van Groningen zal nu waarschijnlijk een ingewikkelde knoop - de subsidiëring van de kerkebouw - ook gaan doorhakken. B. en W. van deze stad hebben eerst het standpunt van de regering ten aanzien van het rapport-Sassen willen afwachten, maar het duurt zó lang en de stad breidt zich zó snel uit, dat zij langer uitstel niet verantwoord achten. Daarom willen zij nu al een bijdrage gaan verlenen voor de stichting van

"kerkgebouwen en van gebouwen voor bezinningsbijeenkomsten en
"wel van f.90.-- per vaste zitplaats. Een extra-bijdrage is moge-
"lijk, wanneer er van overheidswege aan het gebouw bijzondere eisen
"zullen worden gesteld (situatie, vormgeving). De bijdragen zullen
"met terugwerkende kracht tot 1 november 1951 worden verleend. Als
"kerkgenootschappen zullen alleen zij worden erkend, die zich als
"zodanig bij de Kroon hebben aangemeld.

" Groningen verdient een compliment voor zijn voortvarendheid.
"Het werd langzamerhand ook te gek, dat tal van gemeenten in het
"zuiden des lands reeds zulk een subsidierегeling hadden en dat
"ook de grote steden in het westen des lands in toenemende mate
"bijdragen gingen verlenen, terwijl men in het noorden maar deed
"alsof hier geen dringend vraagstuk om een oplossing vroeg. De wijze
"waarop Groningen dit vraagstuk nu heeft aangepakt, is praktisch,
"zakelijk en in grote lijnen zeker uitvoerbaar. De bijdrage is duide-
"lijk een subsidie; zoals het behoort, komt het over-, overgrote
"deel der stichtingskosten ook nu nog voor rekening van kerk of
"vereniging.

" Natuurlijk blijven er bij deze regeling nog tal van vragen over.
"Moet er niet een limiet naar beneden aan het aantal zitplaatsen
"gesteld worden? Zullen onder kerken alleen christelijke kerken wor-
"den verstaan, of zou eventueel een moskee of een boedhistisch
"tempeltje ook gesubsidieerd moeten worden? En wat verstaat men
"eigenlijk onder "bezinningsgebouwen"; wordt hier alleen maar een
"concessie aan het Humanistisch Verbond gedaan, of betekent het
"dat de raad voortaan ook de bouw van een vrijmetselaarsloge, van
"een huis voor de goede tempeliers of voor de vrije jeugdbeweging
"zal gaan subsidiëren? Een regeling die kerken en pseudo-kerken
"gelijk stelt, heeft altijd bezwaren. Desniettemin, er moet iets ge-
"beuren."

In de Raad van de gemeente Meppel werd een voorstel tot subsidi-
ëring van een gereformeerde kerk in behandeling genomen; een plaatselijk
blad schreef naar aanleiding hiervan het volgende:

" Niet alleen kerkgenootschappen.

" De voorzitter deelde nog mede, dat B. en W. van de zijde van
"het Humanistisch Verbond het verzoek had bereikt - zulks naar aan-
"leiding van de publicatie van het voorstel - om achter het woord
"kerkgenootschappen" in te voegen: "of andere levensbeschouwelijke
"organisaties" wat door het college was overgenomen.

" De Heer Korten (P.v.d.A.) zei namens zijn fractie volledig met
"het voorgestelde accoord te gaan. Ook sprekers fractie had de be-
"doelde aanvulling willen vragen.

" De Heer Vrugt (V.V.D.) stemde namens zijn fractie met deze aan-
"vulling in. Spr. overwoog echter dat de consequenties nu nog niet
"te overzien waren en uit die hoofde rees bij hem de vraag, of een
"onbepaalde garandering van 10 procent wel juist was. Hij zou daarom
"het onder c. gestelde willen laten vervallen en de garantie willen
"beperken tot 10 procent van f. 330.000.

" De Heer Korten meende dat men niet over het hoofd moest zien,
"dat er 90 procent voor de gereformeerde gemeente overblijft. Er
"moet iets van gemaakt worden, dat ook stedenbouwkundig verantwoord
"is, aldus spreker.

" De voorzitter: B. en W. zijn er van uitgegaan, dat de kerk zelf
"90 procent moet betalen en dat het plan op een behoorlijk peil
"moet staan. Met de stedenbouwkundige van de gemeente is hieromtrent
"overleg gepleegd. De betimmering en verwarming is een denigrerend
"onderdeel van het geheel, dat naar de mening van B. en W. niet aan
"de subsidiëring moet worden onttrokken. Wel is de decoratie, als
"zijnde van zuiver kerkelijke aard er buiten gelaten. Overigens hangt
"het bedrag nog in de lucht. We hebben gezegd: tien procent om eens
"royaal te doen, aldus spreker.

" De Heer Vrugt kon na deze uiteenzetting wel met het voorgestelde
"accord gaan. Met de opmerking van de Heer Kortten was spreker het
"echter niet eens. De bouw van de kerk is onderhevig aan het oordeel
"van de stedenbouwkundige der gemeente, aldus spreker.

" De Heer Kortten concludeerde uit dit gezegde van de Heer Vrugt,
"dat deze hem volkomen verkeerd begrepen had.

" De Heer Krans (A.R.) had zich gaarne nog eens rustig willen be-
"raden over de toevoeging: "andere levensbeschouwelijke organisaties".

" De voorzitter merkte evenwel op dat het nu nog niet om een be-
"slissing ging en daarmee werd de discussie over het punt beëindigd."

-0-

Lezingen van andersdenkenden over Humanisme.

Voor de samenwerkende R.K. organisaties in Kampen (de Vrouwengemeen-
schap, Arka, K.A.B. en Middenstand) sprak aalmoezenier Eysink over het
Humanisme.

Volgens het Nieuw Kampener Dagblad van 16 december zei spreker o.m.:

" De humanistische levensbeschouwing lijkt op het eerste gezicht
"niet zo dwaas en heeft in de praktijk een grote aantrekkingskracht.
"De spreker maakte het voorbehoud, dat hij met het gesprokene de
"aanhangers van het humanisme niet wilde kwetsen, want onder hen
"bevinden zich vele hoogstaande Nederlanders, die het verdere af-
"glijden van de mens willen voorkomen, waaruit blijkt dat de bedoe-
"lingen goed zijn. Om het begrip humanisme goed te definiëren, werd
"in een historisch overzicht uitvoerig ingegaan op de denkbeelden
"van Erasmus en Thomas Moore, die de mens in het middelpunt plaats-
"ten. De mens wordt in deze leer centraal gesteld en houdt princi-
"pieel geen rekening met het bestaan van een persoonlijke God. Daar-
"om moeten christenen het humanisme afwijzen.

" Ijdel pogen.

" Voorzover het uitgaat van het gezond verstand en onbewust
"steunt op christelijke tradities, kan het misschien tijdelijk een
"houvast bieden aan mensen, die niet méér hebben; tenslotte, en
"wellicht vrij spoedig, zal het echter een ijdel pogen blijken. Het
"relativeert immers goed en kwaad, houdt niet of onvoldoende reke-
"ning met de erfzonde en 's mensen zwakheid, en vooral, het con-
"strueert een zedelijkheid zonder God: een pogen, even ijdel als een
"wereld willen maken of in stand houden zonder haar eerste en diep-
"ste oorzaak, God, aldus spreker.

" Waarom. zo vroeg aalmoezenier Eysink zich af, voert men een
"actie tegen het bijbelonderwijs op de openbare scholen. Wat te
"zeggen van een voorval uit de praktijk, waarbij in een werkplaats

"een kruisbeeld hing. De humanistische sociaal werker sprak hierover met de directie, om ten behoeve van enkele werknemers dit kruis weg te nemen. Waarop het antwoord van de directie luidde: "Het schijnt voor jullie (humanisten) wel zeer essentieel te zijn, dat er wel één hangt". Spreker wees het humanisme ook af, omdat het atheïstisch is, want de basis van de zedelijke normen vinden het begin en het einde in God, de openbaring en het teken van het Kruis. De normen van goed en kwaad worden door ons gekend, omdat God het zo wil. Redenerende vanuit de natuurwet, dan zouden wij gemeenschappelijk twee punten kunnen samenstellen n.l. het goede te doen en het kwade te laten. Maar dan rijst de vraag, wanneer wij hierin de gehele wereld zouden betrekken, wat verstaat men bij alle volkeren onder goed en kwaad.

" De humanisten beschouwen het aannemen van een eigen openbaring als een onwaarachtigheid. Dr. Van Praag zegt: "Men vindt die norm in de mens zelf. Volgen we hier dan op de voet een Russisch geleerde, die zijn tot radeloosheid gedoemde studenten, wanneer deze bij hem komen, met deze ene gedachte wegstuurt: "Als God niet bestaat dan mag alles", dan moge wel blijken hoe gevaarlijk het is een maatschappij op te bouwen, waaruit God wordt weggenomen. Uitvoerig ging spreker ook nog in op de geschriften van Dr. Van Praag, o.m. de ongeneeslijk zieken in de dood te helpen, de erfelijkheidsleer, veroordeling bijzonder onderwijs, de huwelijks wetten, waaraan de Bond voor Sexuele Hervorming niet vreemd is, e.d. Hier is de christelijke traditie wel een heel eind zoek, aldus spreker.

" Afzijdig gehouden.

" Wij bezitten ook een christelijk humanisme, zei spreker, wat wel eens te veel op de achtergrond is geschoven. Ziel en lichaam behoren bij elkaar, want wanneer de ziel op God gericht is, dan is dit ook het lichaam. Het lichaam moet dienstbaar gemaakt worden aan de geest, dan bereiken we de grootste volmaaktheid. De godsdienst wil de mens beter maken door hem goed christen te doen zijn en het wil de christen beter/maken door hem beter mens te doen zijn. Het scheidt godsdienst en leven niet, maar tracht het leven goed te doen zijn door de godsdienst en de godsdienst echt door het leven. De grootste fout, die wij als christenen gemaakt hebben bestaat hierin, dat wij als christenen in de snelle ontwikkeling van de wereld niet hebben meegesproken. We hebben ons te veel afzijdig gehouden! /christen

" Aan het slot van deze avond gaf pastoor Spelbrink een uiteenzetting van de moderne zielzorg in Keulen, een stad die door haar oude culturele waarden nauw verwant is aan onze goede stad Kampen, aldus de pastoor. Naast de moderne zielzorg, waarin de parochianen individueel sterk worden betrokken, gaf hij naar aanleiding van enkele foto-boeken een beeld van de fraaie moderne kerkebouw, o.m. van de architect Böhm, het centrale punt waarin het liturgisch en godsdienstig leven tot ontplooiing dient te komen. Ter nadere bestudering in eigen kring, was er een maquette opgesteld van de eigen parochiekerk, samengesteld door de Heer A.v.d. Meer, met het doel te komen tot de meest praktische oplossing van de binding: ere-dienst en gelovigen."

Het Kamper Nieuwsblad van 18 december gaf ook een verslag van de lezing en deelde nog mede, dat volgens Aalmoezenier Eysink de Humanistische levens-

beschouwing hoe langer hoe meer de geestelijke achtergrond van de Partij van de Arbeid gaat vormen.

Hierop volgde in Het Kamper Nieuwsblad van 20 december een reactie van een Katholiek in de P.v.d.A., die deze opvatting weerlegde en o.m. zei:

" Men vond echter nóg een stuk politiek geschut om de leden van
"de doorbraak af te houden. De mensen bang maken met de atheïsten
"en anarchisten zou te zeer in strijd zijn met de werkelijkheid. Men
"vond echter een groep mensen, die naar men meende de atheïsten zeer
"nabij kwamen: de humanisten. Sinds Pater Stokman, die zich overigens
"beter aan de zielzorg kon wijden dan aan de politiek, in de Tweede
"Kamer de klopjacht op de humanisten opende, voelen vele christelijke
"politieke heren zich van tijd tot tijd gedrongen ernstige waarschu-
"wingen tegen deze lieden te laten horen. Zo langzamerhand laat men
"zelfs doorsijpelen, dat de P.v.d.A. louter uit humanisten, met een
"te verwaarlozen aantal humanistisch-sympathiserenden, pleegt te be-
"staan. Dat deze ongewoon agressieve houding minder een godsdienstige
"dan wel een politieke achtergrond heeft, is duidelijk. Het is een
"van de methoden om de doorbraak te bestrijden.

En verder:

" Wanneer de Partij van de Arbeid inderdaad zal worden een partij
"met humanistische levensbeschouwingen, is dit niet de schuld van
"de Partij van de Arbeid, die in haar program de hoge waarde en het
"grote belang van de godsdienst voorop stelt en elkeen het recht
"toekent zijn godsdienst te beleven zoals hij dat wil. Het zal de
"schuld zijn van de christenen, die door hun houding van starheid en
"zelfverheerlijking hun medemensen naar de godloosheid dreven en hen,
"die zich niet wilden opsluiten in eigen kring, maar hun beginselen
"uitdroegen naar buiten, verdacht maakten."

-0-

Een pater over het Humanisme.

Onder deze titel gaf Het Dordrechts Nieuwsblad van 9 december j.l. een verslag van een lezing van Pater J. van Gelder voor leden van de R.K. Middenstandsbond. Het verslag luidt als volgt:

" "De invloeden van de oorlog, de tirannie en rechteloosheid in
"verschillende landen werpen de vraag op of degenen die buiten de
"kerken om een aanvaardbare en voor zichzelf evenwicht scheppende
"levensbeschouwing bezitten, gerechtigd zijn de hen omringende gees-
"telijke leegheid zonder ingrijpende belangstelling - dus enkel en al-
"leen maar objectief - te bezien."

" Aldus Pater J. van Gelder gisteravond voor de leden van de R.K.
"Middenstandsbond De Hanze in Ponsen, waar de inleider - zeer summier
"- het humanisme besprak. Spreker stelde, dat het humanisme een groot
"gebied van het wijsgerig denken omvat en daarom alleen al de noodzaak
"bestond bij de bespreking zich te bepalen tot de stellingen van het
"in 1946 in het leven geroepen Humanistisch Verbond. Het doel was
"de richtingloze buitenkerkelijken de hand te reiken met een levens-
"visie die hen bekoren kon. Pater van Gelder vertelde, dat het huma-
"nisme is gesticht door mensen die het goed menen met hun medemens
"en is ontstaan door de nood van de tijd. Deze - door het humanisme
"gegrepen - figuren kwamen vele mensen tegen die minder steunden op

"beginselvastheid als wel op opportunisme en daardoor het humanisme konden waarderen.

" Spreker vergeleek de christelijke maatstaven met die van het humanisme en zei waardering te hebben voor het open humanisme. "Hij waarschuwde voor het gesloten humanisme, zoals dat onder meer door Sartre wordt beleden. Deze ziet het geloof in God als een bewijs van infantiele reacties. Pater van Gelder kon met het humanisme accoord gaan tot zover het de waarde van de persoonlijkheid betreft, maar hij stelde uitdrukkelijk vast dat het Christendom afwijzend staat tegenover alles wat de mens isoleert van zijn oorsprong en bestaansdoel.

" De voorzitter van De Hanze, de Heer F. Stumpel, leidde de discussie, die volgde op het interessante betoog."

-0-

Instituut van Arbeidersontwikkeling over verschillende levensbeschouwingen.

Het Vrije Volk, Goudse editie, van 28 november meldt, dat het Instituut voor Arbeidersontwikkeling te Waddinxveen een serie lezingen over de verschillende levensbeschouwelijke richtingen heeft georganiseerd. Inmiddels zijn voor het Instituut behandeld: de Prot.-Chr., de Humanistische en de R.K. levensbeschouwing.

=====